

KVINNA TILL KVINNA

2008-05-06

Ny medieundersökning: **BARA MÄN OCH FÅ LÖSNINGAR I MEDIAS KONFLIKTRAPPORTERING**

Sveriges största nyhetsmedier ger en skev bild av konflikter. Trots att både kvinnor och män deltar i och påverkas av konflikter så får kvinnor endast 15 procent av utrymmet i mediernas konfliktbevakning. På samma sätt ges företräde till officiella källor på bekostnad av enskilda individers och organisationers röster. Möjliga lösningar på konflikter förekommer sällan i rapporteringen.

Det visar en undersökning av svenska mediers konfliktbevakning som genomfördes av Kvinna till Kvinna under två veckor i januari och februari 2008. Kvinna till Kvinna har granskat SvD, DN, TT, Ekot, Expressen, Aftonbladet, Metro, City, Fokus, SVT och TV4:s granskning av konflikter. Bilden som svenska medier ger av konflikter är så gott som enkönad och saknar oftast både genus- och fredsperspektiv.

VARFÖR GRANSKAR VI MEDIERNA?

Medias bevakning av konflikter spelar stor roll för allmänhetens och beslutsfattares kunskap om konflikter. Medias rapportering om konflikter påverkar också i hög grad intresset för att ge stöd till drabbade, att ta emot flyktingar och villigheten att avsätta medel för fredlig konfliktlösning och fredsbevarande operationer. Därför är det viktigt att noga analysera den bild som medierna ger av krig och väpnade konflikter som pågår runt om i världen.

Kvinna till Kvinna arbetar med att stödja kvinnor och kvinnors organisering i konfliktområden. I vårt arbete blir vi ständigt påmind om hur kvinnor, och deras erfarenheter, exkluderas när det gäller konfliktlösning och säkerhetspolitik. I krigförande länder är medias konfliktbevakning oftast utpräglat enkönad. Fokus ligger på militären och andra stridande parter – där män av tradition dominerar. Många av våra samarbetsorganisationer arbetar på olika sätt för att försöka bryta dessa mönster och få in kvinnors och enskilda organisationers röster i medierna.

Även i Sverige tenderar mediernas bevakning av konflikter att domineras av män och officiella källor. Kvinna till Kvinna vill uppmärksamma denna snedfördelning, som i sig påverkar mediekonsumenternas uppfattning om världen – och i förlängningen kan bidra till att konflikter vidmakthålls.

HUR HAR VI GRANSKAT?

Vi har räknat antalet kvinnor och män som är nyhetssubjekt. Vi har granskat vilka olika roller kvinnor och män tilldelas. Är de företrädare för de stridande parterna eller för civilsamhället eller utomstående experter? Får de tala själva? Är de namngivna eller anonyma? Nämns kvinnor och mäns situation specifikt? Vi har också granskat i vilken utsträckning fredlig konfliktlösning tas upp och om orsak och bakgrund till konflikterna finns med i rapporteringen.

HUR KAN MEDIERNA FÖRBÄTTRA SIN KONFLIKTBEVAKNING?

- Leta aktivt efter kvinnliga experter och kvinnor generellt som kan vara nyhetssubjekt
- Skildra kvinnor som aktörer
- Balansera tonvikten på officiella källor genom att ta med fler experter och företrädare för enskilda organisationer
- Ta med initiativ till fredlig konfliktlösning i rapporteringen
- Ge bättre bakgrundsinformation om konflikters bakomliggande orsaker

Granskning av svenska NYHETSMEDIERS KONFLIKTBEVAKNING

UTFÖRD AV KVINNA TILL KVINNAS MEDIETRUPP 21 JANUARI – 3 FEBRUARI 2008 (V 4-5)

MÄN SUBJEKT I BEVAKNINGEN

Män dominerar nyhetsinslagen om krig och väpnade konflikter. 85 procent av nyhetssubjekten var män och 15 procent kvinnor. Med nyhetssubjekt avses den person som inslagen/artiklarna handlar om. 60 procent av inslagen i undersökningen hade nyhetssubjekt. Av nyhetssubjekten är det en kraftig majoritet som är officiella källor och ett litet fåtal är representanter från civilsamhället.

NYHETSSUBJEKT KVINNOR/MÄN	15 % / 85 %
SR/EKOT	21 % / 79 %
SVD	20 % / 80 %
DN	18 % / 82 %
TV4	14 % / 86 %
SVT	9 % / 91 %
TT	2 % / 98 %

FREDLIGA LÖSNINGAR SAKNAS

I drygt en femtedel av inslagen nämns möjliga lösningar på konflikter. Ordet fred nämns i 21 procent av inslagen. Flera medier använder sig av en reporter som ger en så kallad analys av konflikten, även i denna form är exemplet på möjliga lösningar på konflikter få.

FREDLIGA LÖSNINGAR NÄMNS	22 %
DN	45 %
SVD	22 %
TT	20 %
EKOT	18 %
TV4	13 %
SVT	5 %

CIVILSAMHÄLLET AKTÖRER SKILDRA INTE

Civila samhällets aktörer såsom freds-, människorätts- och humanitära organisationer förekommer i knappt 4 procent av artiklarna/ inslagen. De parter som rapporteringen skildrar är främst officiella företrädare och stridförande grupper. När NGO-företrädare finns med är det i de flesta fall i inslag/artiklar gjorda av reportrar som befinner sig på plats.

ENSKILDA ORGANISATIONER	4 %
-------------------------	-----

EXPERTER I BEVAKNINGEN FRÄMST MÄN

De granskade medierna använder experter i en tredjedel av inslagen. De flesta experter är officiella källor. Av experterna som förekommer i bevakningen är 11 procent kvinnor och 89 procent män. Det finns 9 kvinnliga experter med i de totalt 262 nyhetsinslagen/artiklarna.

EXPERTER KVINNOR/MÄN	11 % / 89 %
----------------------	-------------

BESKRIVNING AV BAKGRUND OCH ORSAKER TILL KONFLIKTEN

Bakgrund till den konflikt som artikeln/inslaget handlar om beskrivs i cirka 46 procent av fallen. Vid närmare granskning är det tydligt att bakgrundsinformation mest handlar om vad som hänt senaste tiden och incidentredogörelser snarare än orsaker och bakgrund till att en konflikt uppstått och pågår.

BAKGRUND TILL KONFLIKT	46 %
EKOT	77 %
DN	77 %
TV4	73 %
SVT	54 %
SVD	33 %
TT	28 %

FÅ KVINNOR PÅ BILD

I det bildmaterial som illustrerar konflikt-bevakningen förekommer män på 75 procent av bilderna och kvinnor på 25 procent. I de flesta fallen är det officiella personer som är på bild och då är dessa namngivna.

KVINNOR/MÄN I BILD	25 % / 75 %
TV4	33 % / 67 %
SVT	29 % / 71 %
DN	27 % / 73 %
SVD	24 % / 76 %
TT	- -
EKOT	- -

* I undersökningen ingick också Expressen, Aftonbladet, City, Metro och Fokus. I dessa medier var konflikt-bevakningen så liten att vi inte listat dem på detta faktablad.

KVINNA TILL KVINNA

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT FÖR UNDERSÖKNINGEN

TIDSPERIOD

Bevakningen skedde under 14 dagar, v 4-5 2008. I förhand kontrollerades att inga större planerade händelser skulle inträffa under denna period, som till exempel internationella konferenser, delstatsval i USA eller dylikt som skulle kunna påverka den gängse utrikesrapporteringen.

URVAL

Följande media valdes ut för granskning: SVT rapport, TV4 nyheterna, TT, Svenska Dagbladet, Dagens Nyheter, SR Ekot Kvart i fem, Aftonbladet, Expressen, Metro, City och veckotidningen Fokus.

I valet av vilka media som skulle bevakas eftersträvades en fördelning över radio, tv och tryckt media. Tyngdpunkt lades på dagsrapportering, men ett exempel på veckotidning togs med. Inga lokala media inkluderades. Många lokaltidningar använder sig dock till största delen av TT:s material på sina utrikessidor, och därför kan man ändå bilda sig en uppfattning av vad som lokaltidningsredaktionerna har att tillgå, även om deras urval sedan inte har kontrollerats.

TOTALT FÖREKOM 262 TEXTER/INSLAG OM KONFLIKTER UNDER ANALYSPERIODEN.

GRANSKNINGSKRITERIER OCH FRÅGEFORMULERING

Dessa 262 observationer analyserades utifrån en matris bestående av ett sjuttioal kvantitativa frågor. Frågorna baserades till viss del på Global Media Monitoring undersökningen (GMMP) som senast gjordes 2005. Frågorna bygger också på den modell för fredsjournalistik som tagits fram av de brittiska journalisterna Jake Lynch och Annabel McGoldrick.

Åtta personer anlitas för att utföra analysen, alla med lång erfarenhet av media.

VALIDITET OCH RELIABILITET

En pilotundersökning genomfördes under en vecka i november 2007, då frågorna i matrisen testades på ett något

mindre urval av media för att kontrollera validitet och reliabilitet. Därefter genomfördes smärre justeringar i matrisen; en del frågor som var för trubbiga utökades med underkategorier, medan vissa nya frågor lades till och andra togs bort i syfte att i ännu högre grad göra frågorna så valida som möjligt för undersökningen.

Reliabiliteten, dvs att minska mätinstrumentens påverkan på svaren så mycket som möjligt, stärktes också i denna process, som hela analysgruppen deltog i. Målet vara att nå en så stor samstämmighet som möjligt i granskningen.

Under själva undersökningen den 21 januari – 3 februari 2008 diskuterade gruppen kontinuerligt fall då osäkerhet uppstod om kategorier. Till exempel kan det ibland vara svårt att avgöra vem som är nyhetssubjekt – är det en eller flera? Hur ska någon beskrivas för att placeras i kategorin ”offer”? Osäkra fall diskuterades och beslutades om gemensamt i gruppen.

Visst bias i tolkning går inte att helt undvika. Resultaten av undersökningen är dock så tydliga att det finns utrymme för en väl tilltagen felmarginal.

RESULTAT – KVANTITATIVA OCH KVALITATIVA

De resultat som undersökningen genererade är framförallt kvantitativa. De ger en bred överblick över mätbar förekomst av kvinnor och män, antalet experter, antalet tillfällen då lösningar på konflikter diskuteras etc.

Men granskningen har också utökats med kvalitativa aspekter. Vissa artiklar har i högre grad än andra väckt intresse. En närläsning av dessa ger utrymme för en analys av på vilket sätt ett fåtal artiklar lyckas ge en mer komplex bild av en konflikt, liksom på vilket sätt andra artiklar befäster fördomar, väljer bort källor och osynliggör kvinnor.